

TARTU LINNAVOLIKOGU

INFORMATSIOON

Tartu

30.09.2019 nr LVK-I-0078

Tartu linna valitsemise integreeritud võtmeteemad - energiatõhusus ja keskkond. Kuidas Linnapeade paktiga ühinedes heaks kiidetud teemasid peetakse silmas erinevates valdkondades ja kuidas toimub koordineerimine.

Tartu linn liitus [Linnapeade paktiga](#) 20. veebruaril 2014. a sooviga suurendada energiatõhusust ja kasutada oma territooriumil rohkem taastuvaid energiaallikaid. Peamiseks eesmärgiks on vähendada CO₂ heitkoguseid 2020. aastaks vähemalt 20 protsenti. Eesmärkide seadmiseks koostas Tartu Regiooni Energiaagentuur 2015. aastal [Tartu linna säästva energiamajanduse tegevuskava aastateks 2015-2020](#) (SEAP). Tartu Linnavolikogu võttis tegevuskava vastu [16.04.2015. a määrusega nr 63](#).

Tartu linna säästva energiamajanduse tegevuskavas aastateks 2015–2020 kirjeldatakse planeeritavaid energiavaldkonnaga seotud tegevusi Tartu linnas ning nende oodatavat mõju energia tarbimisele ning sellest tulenevale CO₂ emissioonile ning määratakse meetmed, nende täitjad ja koordinaator, mis on kokkuvõtlikult toodud SEAPi lisas 1.

SEAPi tegevuste elluviimist ja seiret koordineerib Tartu Linnavalitsuse linnaplaneerimise ja maakorralduse osakonna inseneriteenistus. Meetmete rakendamise tulemuslikkust mõõdetakse CO₂ heitkoguste järelinventuuride koostamisega.

Inseneriteenistus on iga-aastaselt koondanud kokkuvõtte täitjate aruannetest. Peamised täitjad on [Fortum Tartu AS](#), [Tartu Veevärk AS](#) ja [Tartu Linnavalitsus](#).

[Fortum Tartu AS](#) on SEAPi perioodi jooksul asunud kavandama ja arendama kaugjahutusvõrku, rajades kaks kaugjahutusjaama ja torustikesüsteemi. Samaaegselt on pidevalt rekonstrueeritud kaugküttesüsteemi. Tegevuskavaga seati 2020. a eesmärgiks soojusenergia võrgukaod kuni 15%. 2018. a aruandes raporteeris ettevõtte, et võrgukadude protsent on alla 11 ning veekaod trassil on vähenenud kuus korda. Osaliselt on vanu torustikke ja katlamaja rekonstrueeritud ka KIK toetusmeetmete abil.

Tänu külmematel perioodidel kasutatavale vabajahutusele Emajõeest kasutab Kesklinna külmajaam jahutuse tootmiseks 70% vähem elektrit kui samaväärsed elektril töötavad lokaalsed jahutusseadmed ning tootmisprotsessi käigus tekib 70% vähem kasvuhoonegaase.

Aardla külmajaam kasutab jahutuse tootmiseks 50% vähem elektrit kui samaväärsed elektril töötavad lokaalsed jahutusseadmed ning tootmisprotsessi käigus tekib 52% vähem kasvuhoonegaase.

Üle 90% Tartu kaugküttesoojusest on toodetud kohalikest kütustest, mille hinnad on olnud pikka aega väga stabiilsed. Taastuvenergia toodang 2018. a oli 388 368 MWh soojust ja 193 984 MWh elektrienergiat. Jätkuv uute klientide liitmine on võimaldanud langetada alates 2019. a algusest soojuse müügihinda 48,90 eurot/MWh-lt 48,50 eurole/MWh kohta.

AS Tartu Veevärk on SEAPi perioodi jooksul käivitanud biogaasijaama reoveemuda kompostimiseks ning tegevuskavaga võeti eesmärgiks katta 10% ettevõtte elektrienergia vajadusest oma toodetud elektriga. Toodetud biogaasi on kasutatud elektri- ja soojusenergia tootmiseks. 2018. a toodeti 790 953 m³ biogaasist 948790 kWh elektri- ja 1,938 MWh soojusenergiat. Toodetud tahendatud reoveemuda kogus vähenes ca 32% võrreldes enne metaankääritamist toodetuga.

Tartu Linnavalitsus on kõigil aastatel korraldanud „autovaba päeva“ üritusi ja visioonikonverentse.

Aastal 2015 alustati kaugloetavate mõõdikute pilootprojektiga Reiniku kooli staadioni hoones, millest on tänaseks välja kujunenud standardpraktika. Projekti PLEEC raames koostati Tartu Linnavalitsuse energiatõhususe tegevuskava aastateks 2016-2020. Ametisõidukitest asendati kaks bensiinimootoriga autot gaasimootoriga autodega.

Tänavavalgustitest vahetati 10% valgustitest LED valgustite vastu. Elektrihaokes sisaldus nõue, et 30% ostetavast energiast peab olema toodetud taastuvatest allikatest ja nii on see olnudki kõigil aastatel. Avati Ihaste sild, mis ühendab Annelinna ja Ihaste elurajoone Ropka tööstuspiirkonnaga, rekonstrueeriti 13 km sõiduteid ja rajati 15 km kergliiklusteid ning 99 uut parkimiskohta jalgratastele.

Ärihoonete ja rajatiste energiatõhususele kaasaaitamiseks korraldati energiatõhususe koolitus ettevõtjatele. Elamusektori energiatõhususele kaasaaitamiseks sai Tartu rahastuse koostööprojektile SmartEnCity (nutikas linnaosa).

2016. a alustati bussiliinide optimeerimise ja jalgrattaringluse projektide ettevalmistamisega, rajati 11,6 km kergliiklusteid ja 80 parkimiskohta jalgratastele. Alustati töid idaringtee III etapil ja Kaarsilla rekonstrueerimisel. Linnavalitsus rajas oma töötajatele nutika jalgrataste parkimismaja, kuhu saab parkida korraga 15 jalgratast. Aastal jooksul paigaldati linna avalikku ruumi 500 distantsilt juhitavat LED tänavavalgustit.

2017-2020 rekonstrueeritakse projekti SmartEnCity raames 17 kortermaja energiatõhusaks ja targaks hooneks. Korraldatud on infopäevi energiatõhusast renoveerimisest. Soetati üks metaangaasil töötav sõiduauto ametisõitudeks. Sellega vahetati välja senine bensiini kütusena kasutanud ametiauto. Ühtlasi vähendati ametiautode arvu nelja võrra. Rajati 20 km uusi kergliiklusteid ja 20 uut jalgrattaparklat 300 parkimiskohaga (millest kaks jalgrataste nutiparklat), renoveeriti 10 km ulatuses olemasolevaid kergliiklusteid. Liikluseks avati Idaringtee III etapp, mis võimaldab raskeliiklus kesklinnast mööda suunata

Viidi läbi hange uue avaliku liiniveo operatori leidmiseks perioodiks 2019-2029. Hange oli edukas ja veoleping allkirjastati jaanuaris 2018. Alates 1. juulist 2019. a teenindavad linna bussiliine 100% uued keskkonnasõbralikumad metaangaasi tarbivad bussid. Aasta jooksul vahetati LED-valgustite vastu välja ca 400 HPS valgustit ja paigaldati ca 300 uut nutika juhtimisega LED-tänavavalgustit. Rakendati töösse tänavavalgustuse haldamise lahendus ValGis, millele tehakse edasiarendus valgustuse juhtimiseks.

2018. a rekonstrueeriti terviklikult Raatuse kool ning algas Variku kooli rekonstrueerimine. Projekteerimisel oli Annelinna Gümnaasiumi rekonstrueerimine. Alustati Tartu linna hoonete haldustarkvara ning hoonete automaatika keskse juhtimissüsteemi väljatöötamist.

Jätkunud on projekti SmartEnCity kaasabil korterelamute rekonstrueerimine liginullenergia hooneteks ning sama projekti raames paigaldati kesklinna nelja asukohta Euroopa laadimisstandardile vastavad elektriautode kiirlaadijad.

Vähendatud on ametiautode koosseisu ning soetatud on ametijalgrattaid. 2018. a toimusid ettevalmistused rattaringluse süsteemi avamiseks 2019. a juunis. Suurimad kergliiklusobjektid olid Ihastes Hipodroomi ja Kasesalu tänavate äärde rajatud kergliiklustee ning Idaringtee viimati valminud etapi koosseisus rajatud kergliiklusteed. Olulisi investeeringuid on tehtud tänavavõrgu parendamisse. Suurima mahuga uus teeehitus oli Idaringtee lõik Lammi teest kuni Räpina maanteeni. Suuremad rekonstrueerimistööd toimusid Võru, Tehase ja Malmi tänaval ning Narva maanteel.

Algati Tartu energia- ja kliimakava (SECAP) koostamine, mis valmib 2019. aasta lõpuks. Järelinventuuri ja aruande koostamise tähtajaks oli jaanuar 2019. a. Koostöös SEAPi koostajatega leiti, et mõistlik on järelinventuur teha uue laiendatud sisuga arengukava SECAP (Sustainable Energy and Climate Action Plan) raames.

Koostatav energia- ja kliimakava pakub ühtse raamistiku arvukatele säästvusele ja elujõulisusele suunatud algatustele Tartu linnas. Visioon aastaks 2030: **Tartu on hea energiaga targalt arenev kogukond ja roheline teerajaja**. Tegevuskava koostamiseks on moodustatud järgnevaid teemasid käsitlevad töörühmad: andmed, kliima, energia, transport, hooned, valitsemine. Arengukava koostamises osalevad lisaks linnavalitsusele Tartu Ülikool, Tartu Regiooni Energiaagentuur, Smart City Lab klaster, Balti Uuringute Instituut, Fortum Tartu ja mitmed teised organisatsioonid.

Esimees

Esitab: **linnavalitsus, 30.09.2019 istungi protokoll nr 63**

Ettekandja: **Raimond Tamm**